

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह
माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ
फैसला
०७०-RC-००६२
मुद्दा: कर्तव्य ज्यान

जिल्ला तेहथुम, पौठाक गाउँ विकास समिति वडा नं. ७ बस्ने
खेमराज दाहाल समेतको जाहेरीले नेपाल सरकार १ वादी
बिरुद्ध

जिल्ला तेहथुम, पिप्ले गाउँ विकास समिति वडा नं. २ बस्ने टंकप्रसाद निरौला... १ प्रतिवादी

शुरु फैसला गर्ने: मा.न्या. श्री गोपालप्रसाद बास्तोला
तेहथुम जिल्ला अदालत

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने: मा.मु.न्या. श्री विश्वनाथ जोशी
मा.न्या. श्री बिदुरविक्रम थापा

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १० बमोजिम यस अदालतको क्षेत्राधिकार
भित्रको भइ साधक जाँचको लागि दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर
यस प्रकार छ:-

जिल्ला तेहथुम पिप्ले गा.वि.स. वडा नं. २ स्थित पूर्वमा धनकुमारी निरौलाको घर,
पश्चिममा डिल्लीराज निरौलाको घर, उत्तर र दक्षिणमा निज धनकुमारी निरौलाको
मकैबारी यति ४ किल्ला भित्र रहेको धनकुमारी निरौलाको घरभित्र धनकुमारी निरौलाको
छोरा टंकप्रसाद निरौलाले निजकै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले प्रहार गरी
घाईते बनाएको भनी देखाएको घटनास्थलमा रहेको परालको गुन्द्रीमाथि रगत जमेको र
अन्य स्थानमा रगतको छिटाहरु छरिएको अवस्थामा रहेको भन्ने मिति २०६९।४।१२
मा भएको घटनास्थल मुचुल्का ।

जिल्ला तेहथुम पिप्ले गा.वि.स. वडा नं. ९ स्थित पूर्वमा धनकुमारी निरौलाको घर, पश्चिममा डिल्लीराज निरौलाको घर, उत्तर र दक्षिणमा निज धनकुमारी निरौलाकै मकैबारी यति ४ किल्ला भित्र रहेको धनकुमारी निरौलाको घरभित्र धनकुमारी निरौलाको छोरा टंकप्रसाद निरौलाले निजकै श्रीमती मुना निरौलालाई प्रहार गरेको सबुत फलामको बन्चरो बरामद भएको भन्ने समेत व्यहोराको बरामदी मुचुल्का ।

खेमराज दाहालको जाहेरीले वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौला भएको कर्तव्य ज्यान मुद्दामा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई पक्राउ गरी दाखिला गरेको प्रहरी प्रतिवेदन ।

मेरी छोरी मुना निरौलाको तेहथुम, पिप्ले गाउँ विकास समिति वडा नं. २ बस्ने टंकप्रसाद निरौलासँग विवाह भएको थियो । मिति २०६९।४।१२ गते विहान ४.३० बजेको समयमा निज मुना निरौला घरमा सुती रहेको समयमा ज्वाइँ टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिकीर्छ शक्त घाईते बनाएकोले तेहथुम अस्पतालमा उपचार लागि लगिएकोमा उक्त अस्पतालमा निजको उपचार हुन नसकी थप उपचारका लागि लाइफगार्ड अस्पताल विराटनगरमा लागि उपचार गराउने क्रममा मिति २०६९।४।१३ गते विहान ८.३० बजेको समयमा निज मुना निरौलाको मृत्यु भएको हुँदा आवश्यक कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको खेमराज दाहालले मिति २०६९।४।१३ मा जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङमा दिएको दरखास्त ।

जिल्ला मोरङ विराटनगर उप महानगरपालिका वडा नं. १० स्थित कोशी अंचल अस्पतालको लाश राख्ने सव गृहमा रहेको मृतक मुना निरौलाको लाश, सो लाशको बायाँ कन्चटमा १ इन्च गहिरो, ३ इन्च लम्बाई र डेढ इन्च चौडाई काटेको घाउ भन्ने समेत व्यहोराको लाश जाँच मुचुल्का ।

मृतक मुना निरौला दाहाल मेरी छोरी हुन् । आज भन्दा १० वर्ष अगाडि मुना निरौला र टंकप्रसाद निरौला बीच विवाह भै निजहरुबाट ३ जना छोराहरु समेतको जन्म भैसकेको छ । मिति २०६९।४।१२ गते ४.३० बजेको समयमा ज्वाइँ टंकप्रसाद निरौलाले छोरी मुना निरौलालाई कोठामा सुतिरहेको अवस्थामा बन्चरोले टाउकोमा प्रहार गरी शक्त घाईते बनाएकोले तेहथुम अस्पतालमा निज छोरीको उपचार हुँदैछ भन्ने जानकारी पाई आई हेर्दा मेरो छोरी गम्भिर घाइते भएकोले तत्काल न्युरो अस्पताल हुँदै लाइफगार्ड अस्पताल विराटनगरमा उपचार गराउने क्रममा मिति २०६९।४।१३ गते विहान ८.३० बजेको समयमा मृत्यु भएकोले तत्काल जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङमा जानकारी दिई लाश सदगत समेत गरी सकेको छ । मेरी छोरी मुना निरौला दाहाललाई बन्चरो जस्तो जोखमी हतियारले टाउकोमा प्रहार गरी टंकप्रसाद निरौलाले कर्तव्य गरी

मारेको हुँदा निजलाई कानून बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाला खेमराज दाहालले मिति २०६९।४।१४ मा जिल्ला प्रहरी कार्यालय तेहथुममा दिएको जाहेरी दरखास्त ।

मृतक मुना निरौला दाहाल मेरी बुहारी हुन् । आज भन्दा १० वर्ष अगाडि मेरो छोरा टंकप्रसाद निरौलासँग बुहारी मुना निरौलाको विवाह भै निजहरुबाट तीन छोराहरु समेतको जन्म भै सकेको छ । मेरा छोरा र बुहारीको बीचमा २ वर्ष अगाडिदेखि झगडा हुने गरेकोले मैले सम्झाउने गरेकी थिएँ । मिति २०६९।४।१२ गते बिहान अन्दाजी ४.३० बजेको समयमा बुहारी मुना निरौला दाहालले एक्कासी ऐया मरेनी भनेको सुनी को—के भएछ भनी माथिल्लो तलाबाट भुँइ तल्लामा आई हेर्दा टंकप्रसाद निरौलाले बुहारी मुना निरौला दाहाललाई बन्चरोले टाउकोमा प्रहार गरी शक्त घाइते बनाएको, बुहारी मुना निरौला भुँइमा रगत पच्छे भई लडेको देखेपछि चिच्याएर कराउँदा गाँउ घरका छिमेकीहरु आई घाइते बुहारीलाई उपचारको लागि तेहथुम अस्पताल ल्याएकोमा उपचार हुन नसकी न्युरो अस्पताल लाँदा लाईफगार्ड अस्पताल विराटनगरमा रेफर गरेकाले सो अस्पतालमा ल्याई उपचार गराउँदा गराउँदै बुहारी मुना निरौलाको मिति २०६९।४।१३ गते बिहान ८.३० बजेको समयमा मृत्यु भएको हो । मृतक बुहारीको कोशी अंचल अस्पतालमा पोष्टमार्टम समेत गरीसकेको हुँदा मेरो छोरा टंकप्रसाद निरौलाले बिना कारण घरमा सुती रहेको अवस्थामा बन्चरोले प्रहार गरी बुहारी मुना निरौलालाई कर्तव्य गरी मारेको हुँदा निज टंकप्रसाद निरौलालाई कानून बमोजिम कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली धनकुमारी निरौलाले जिल्ला प्रहरी कार्यालय तेहथुममा दिएको जाहेरी दरखास्त ।

मृतक मुना निरौला दाहाल मेरी श्रीमती हुन् । निज श्रीमतीसँग आज भन्दा १० वर्ष अगाडि विवाह भै तीन छोराहरुको जन्म भैसकेको छ । म करिव ५ वर्ष अगाडि मलेशिया गएर आएपछि धान कुट्ने मिल संचालन गर्दै आएको थिए । हामी श्रीमान् श्रीमती बीच झगडा भै रहने गरेको थियो । मेरी श्रीमती मुना निरौलाले मलाई केटीसँग लागेर झगडा गर्छस् भन्दै पटक पटक आरोप लगाउने गरेको हुँदा मैले निज श्रीमतीलाई मार्ने योजना बनाई रहेको थिए । मिति २०६९।४।१२ गते म उठेर मेरो घरको तल्लो तल्लामा झर्दा श्रीमती उठेर कपडा मिलाउँदै थिइन । उक्त समयमा नै निजलाई मार्ने उपयुक्त समय ठानी ढोकाको छेउमा रहेको बन्चरो ल्याई बन्चरोको पासोले निज श्रीमतीको बायाँ कन्चटमा हिकाउँदा ड्याडगै लडी रगत पच्छे भएको देखेपछि सो बन्चरो ढोकाको कुनामा नै राखी भागेर म्याडलुड बजारमा हिड्दै गर्दा प्रहरीद्वारा पक्राउ परेको हुँ । मेरी श्रीमती मुना निरौला शक्त घाइते भएको र उपचारको क्रममा

लाइफगार्ड अस्पताल विराटनगरमा मृत्यु भएको भन्ने सुनी थाहा पाएको हुँ । निजलाई मैले बन्चरो प्रहार गरी कर्तव्य गरी मारेको हुँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयान ।

Cause of death: Brain Hemorrhage भन्ने उल्लेख भएको मृतक मुना निरौलाको शव परिक्षण प्रतिवेदन ।

मिति २०६९।४।१२ गते बिहान प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले हिकोई शक्त घाईते बनाएको छ भन्ने थाहा पाई घटनास्थलमा गै हेर्दा मुना निरौला सुतेको कोठामा रहेको परालको गुन्द्रीमा रगत जमेको र वरपर समेत रगतको छिटा लागेके देखेको हुँ । घाईते अचेत अवस्थामा रहेकाले उपचारका लागि जिल्ला अस्पतालमा लगेकोमा सो अस्पतालमा उपचार हुन नसकी विराटनगर लगेर उपचार गराउँदै गर्दा निजको मृत्यु भएको हुँदा निज प्रतिवादीले बन्चरो प्रहार गरेको कारणबाट मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको डिल्लीराम दाहालले गरी दिएको वस्तुस्थिती मुचुल्का ।

मिति २०६९।४।१२ गते बिहान प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले हिकोई शक्त घाईते बनाएको छ भन्ने थाहा पाई घटनास्थलमा गै हेर्दा मुना निरौला सुतेको कोठामा रहेको परालको गुन्द्रीमा रगत जमेको र वरपर समेत रगतको छिटा लागेको देखेको हुँ । घाईते अचेत अवस्थामा रहेकाले निजलाई जिल्ला अस्पतालमा लगेकोमा उक्त अस्पतालमा उपचार हुन नसकी विराटनगर लगेर उपचार गराउँदै गर्दा निजको मृत्यु भएको हुँदा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरो प्रहार गरेकै कारणबाट मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको सोमनाथ निरौलाले गरी दिएको वस्तुस्थिती मुचुल्का ।

मिति २०६९।४।१२ गते बिहान प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिकोई शक्त घाईते बनाएको छ भन्ने थाहा पाई घटनास्थलमा गै हेर्दा मुना निरौला सुतेको कोठामा रहेको परालको गुन्द्रीमा रगत जमेको र वरपर समेत रगतको छिटा लागेको देखेको हुँ । घाईते अचेत अवस्थामा रहेकाले निजलाई जिल्ला अस्पतालमा लगेकोमा त्यस अस्पतालमा उपचार हुन नसकी विराटनगर लगेर उपचारको क्रममा निजको मृत्यु भएको हुँदा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरो प्रहार गरेकै कारणबाट मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको दाताराम दाहालले गरी दिएको वस्तुस्थिती मुचुल्का ।

मिति २०६९।४।१२ गते बिहान प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिकोई शक्त घाईते बनाएको छ भन्ने थाहा

पाई घटनास्थलमा गै हेर्दा मुना निरौला सुतेको कोठामा रहेको परालको गुन्द्रीमा रगत जमेको र वरपर समेत रगतको छिटा लागेको देखेको हुँ । घाईते अचेत अवस्थामा रहेकोले निजको उपचारका लागि जिल्ला अस्पतालमा लगेकोमा त्यस अस्पतालमा उपचार हुन नसकी विराटनगर लगेर उपचार गराउँदै गर्दा निजको मृत्यु भएको हुँदा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरो प्रहार गरेकै कारण मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको महेश्वर निरौलाले गरी दिएको वस्तुस्थिती मुचुल्का ।

मिति २०६९।४।१२ गते बिहान प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिकार्ई शक्त घाईते बनाएको छ भन्ने थाहा पाई घटनास्थलमा गै हेर्दा मुना निरौला सुतेको कोठामा रहेको परालको गुन्द्रीमा रगत जमेको र वरपर समेत रगतको छिटा लागेको देखेको हुँ । घाईते अचेत अवस्थामा रहेकाले निजको उपचारका लागि जिल्ला अस्पतालमा लगेकोमा त्यहा उपचार हुन नसकी विराटनगर लगेर उपचार गराउँदै गर्दा निजको मृत्यु भएको हुँदा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरो प्रहार गरेकै कारण मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको दुर्गाप्रसाद कोईरालाले गरी दिएको वस्तुस्थिती मुचुल्का ।

जाहेरवाला खेमराज दाहाल तथा धनमाया निरौलाको जाहेरी दरखास्त, प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाको सावित्री बयान, मृतक मुना निरौलाको लाश जाँच मुचुल्का तथा लाश पोष्टमार्टम रिपोर्ट, मौकामा बुझिएका मानिसहरुको भनाई समेतका आधार प्रमाणबाट प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई मार्ने योजना बनाई मिति २०६९।४।१२ गते बिहान ४.३० बजेको समयमा बन्चरो जस्तो घातक हतियारले मृतकको शरीरको सम्बेदनशील अंग कन्चट जस्तो ठाउँमा प्रहार गरी मारेको भन्ने कुरा पुष्टी हुन आएको र प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाको उक्त कार्य ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. विपरीत भएकोले निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धीको महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैदको सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको अभियोग पत्र ।

म गाँजा सेवन गर्ने मानिस भएकोले सुनसरी जिल्लाको इटहरीमा रहेको पुनरस्थापना केन्द्रमा ५ महिनासम्म बसी २०६९ साल असार २८ गते म घर फर्की आएको हुँ । सो मिति भन्दा डेढ महिना अगडि मेरो श्रीमतीले तेहथुम अस्पतालबाट अबैध गर्भ पतन गराएको थाहा पाई श्रीमतीलाई सोको बारेमा भन्दा त्यो गर्भ तपाईकै हो भनी निज श्रीमतीले भनिन् । सो पश्चात जे भयो भयो अब तिमी सुधीएर बस भन्दा समेत निज श्रीमतीको बानी सुधीएन । यस्तैमा २०६९।४।११ गते श्रीमती मुना बिहान ७ बजे तेहथुम जिल्लाको मोराहाड गा.वि.स. गै बेलुकी अबेर घर फर्किए पछि हाम्रो

भनाभन भएको थियो । त्यसपछि म घरको माथिल्लो तल्लामा सुतेको र श्रीमती मुना निरौला घरको भुईँ तल्लामा सुतेकी थिइन् । म बिहान ४.३० बजे उठी श्रीमती भएको ठाउँमा गैँ तिमी गर्भ निरोधको औषधी सेवन गर्दिरहेछौँ, अली ठीकसँग बस् भन्दा तँ पनि सक्छस् भने अरु केटीसँग लाग, मेरो खोज नगर भनी श्रीमतीले ढोका बाहिर निस्कई बन्चरो ल्याई मलाई प्रहार गर्न खोज्दा सो बन्चरो खोसी तर्साउनु पन्यो भनी उक्त बन्चरोको पासो पट्टीबाट एक पटक मात्र श्रीमतीको टाउकोमा बायाँ पट्टी प्रहार गरेकोमा निज भुईँमा लडिन् । त्यसपछि प्रहरीले पक्राउ गर्छन् भनी म आफैँ जिल्ला प्रहरी कार्यालय तेहथुममा आएको हुँ । मैले निज मुना निरौलालाई बन्चरोले प्रहार गरेकै कारणबाट निजको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले तेहथुम जिल्ला अदालतमा गरेको बयान ।

किटानी जाहेरी, प्रतिवादीको स्वीकारोक्ति, मौकामा कागज गर्नेहरुको भनाईबाट यिनै प्रतिवादीले प्रहार गरेको बन्चरोको चोटको कारणबाट मुना निरौलाको मृत्यु भएको भन्ने तथ्य स्थापित भएको हुँदा तत्काल प्राप्त प्रमाणका आधारमा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई अ.बं. ११८ को देहाय २ बमोजिम मुद्दा पुर्पक्षका लागि थुनामा राखे गरी तेहथुम जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।४।२९ भएको थुनछेक आदेश ।

मृतक मुना निरौला दाहाल मेरी बुहारी हुन् । मिति २०६९।४।१२ गते बिहान ४.३० बजेको समयमा बुहारी मुना निरौला दाहालले एक्कासी ऐया मरे भनी कराएको जस्तो आवाज निन्द्रामा सुने र म उठी छोरा बुहारी सुतेको कोठामा आई हेर्दा बुहारी मुना निरौला सुतेको खाटबाट भुईँमा उत्तानो परी लडी रहेकी र बुहारीको टाउकामा ३/४ पटक सम्म बन्चरोको पासोले हिक्राएको जस्तो थियो । सो चोटबाट भुईँमा समेत धेरै रगत बगेको थियो । बुहारी लडी रहेको ठाउँमा पासोमा रगतै रगत भएको अवस्थामा हाम्रै घरको बन्चरो थियो । छोरा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौला बुहारीकै छेउमा थिए । मलाई देखा साथ प्रतिवादी भागी कता गए थाहा भएन । बुहारीको अली अली धुकधुकी मात्र थियो । प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बुहारी मुना निरौलालाई बन्चरोले टाउकोमा प्रहार गरी शक्त घाईते बनाएको हो । बुहारीलाई छिमेकीहरु आई उपचारको लागि तेहथुम अस्पताल लगेकोमा सो अस्पतालमा उपचार हुन नसकी न्युरो अस्पताल विराटनगरमा ल्याई उपचार गराउँदा गराउँदै मिति २०६९।४।१३ मा बुहारी मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाली धनकुमारी निरौलाले तेहथुम जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

मेरो ज्वाइँ टंकप्रसाद निरौलाले गाँजा सेवन गरी छोरी मुना निरौलासँग झगडा गर्ने गर्दथे । यसै बीच मिति २०६९।४।१३ गते बिहान मेरी छोरीलाई ज्वाइँ टंकप्रसाद

निरौलाले नै बन्चरोले टाउकामा हिराएछन् । त्यसै कारण मेरी छोरीको मृत्यु भएको हो । मैले मिति २०६९।४।१४ मा दिएको जाहेरीको व्यहोरा र सही छाप मेरो हो भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाला खेमराज दाहालले तेहथुम जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

मिति २०६९।४।१२ गते मलाई सिता निरौलाले बोलाएकोले म घटनास्थलमा जाँदा मुना निरौला कोठामा खुनमा डुबेकी थिइन् । निज मुनालाई प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरोले हिराए भनी टंकप्रसादकी आमाले भनेकोले थाहा पाएको हुँ । निज टंकप्रसादले बन्चरोले हिराएको कारणले मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको सोमनाथ निरौलाले तेहथुम जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

तेहथुम जिल्लाको जिरीखीम्टीमा भएका यी प्रतिवादीका दाजु शिवप्रसाद निरौलाले मलाई फोन गरी मुना निरौला बीरामी भईन्, घरमा गएर हेर्नु भनेकोले म यी प्रतिवादीको घरमा गै हेर्दा घरको भुईँ तल्लामा मुना निरौला भुईँमा उत्तानो अवस्थामा लडी रहेकी र निजको देब्रे साइडको टाउकाबाट रगत बगीरहेको थियो । घटनास्थलमा उपस्थित प्रतिवादीकी आमा धनकुमारी निरौलाले छोरा टंकप्रसाद निरौलाले बुहारीलाई बन्चरो हिराई कता भागी गए भन्दै थिइन् । मुना निरौलाको उपचारका क्रममा न्युरो अस्पताल विराटनगरमा मृत्यु भएको हो । प्रतिवादीले मुना निरौलाको टाउकोमा बन्चरोले प्रहार गरी कर्तव्य गरी मारेकोमा विश्वास लाग्छ भन्ने समेत व्यहोराको महेश्वर निरौलाले तेहथुम जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

तेहथुम जिल्ला अदालतबाट भएको आदेशानुसार जिल्ला तेहथुम पिप्ले गा.वि.स वडा नं. २ को प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाको नाम दर्ताको कि.नं. ११४ क्षेत्रफल ३-४-२-० (पा.चा.) जग्गा निजको अंश रोक्का भएको ठीक साँचो हो भन्ने समेत व्यहोराको भिमकुमारी गडतौला, चन्द्र प्रसाद लुइटेल्, सिता देवी निरौला र दिलकुमारी लुइटेल् समेतले गरिदिएको मिति २०६९।५।११ को अंश रोक्का मुचुल्का ।

यसमा प्रतिवादी उपरको किटानी जाहेरी दरखास्त, बरामदी मुचुल्का, घटनास्थल मुचुल्का, प्रतिवादीको अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष र अदालतमा भएको बयान, प्रतिवादीको आमा जाहेरवाली धनकुमारी निरौला समेतको बकपत्र, मृतकको शव परिक्षण प्रतिवेदन र मिसिल संलग्न अन्य सबुत प्रमाणबाट प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले घरासयी झगडा तथा पत्नी मुनाले पर पुरुषसँग सम्पर्क गरेको भन्ने निहुँमा मिति २०६९।४।१२ गते बिहान ४.३० बजेको समयमा बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिराई सोही कारणबाट निजको मृत्यु भएको भन्ने पुष्टी हुन आएकोले अभियोग माग दावी बमोजिम प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्व सहित

जन्मकैदको सजाय ठहर हुने गरि तेहथुम जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।६।७ मा भएको फैसला ।

खेमराज दाहाल समेतको जाहेरीले वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौला भएको कर्तव्य ज्यान मुद्दामा तेहथुम जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।६।७ मा प्रतिवादीलाई सर्वश्व सहित जन्म कैद हुने ठहरेको फैसला उपर साधक सदरको लागि पुनरावेदन अदालत धनकुटामा साधक जाँचका लागि मुद्दा दायर भएको रहेछ ।

यसमा प्रतिवादीको शारीरिक र मानसिक अवस्था ठीक भएको र प्रतिवादी आफ्नो श्रीमति मुना निरौलाको पहिलादेखि पर पुरुषसँगको सम्पर्क भएको भनी झगडा गर्ने गरेको र सोही रिसझवीका कारण प्रतिवादीले मुना निरौलालाई मार्ने योजना बनाई निजलाई बन्चरोको पासोले टाउकोमा प्रहार गरी सोही चोटको कारणले निजको मृत्यु भएको ठहर गरी अभियोग मागदावी बमोजिम प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैदको सजाय हुने गरी तेहथुम जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।६।७ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा साधक सदर हुने ठहरछ । अन्तिम साधक निकासाका लागि सर्वोच्च अदालतमा पठाउनु भन्ने पुनरावेदन अदालत धनकुटाको मिति २०६९।११।१५ को फैसला ।

मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने गरी तेहथुम जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट साधक सदर हुने ठहरयाएको प्रस्तुत कर्तव्य ज्यान मुद्दा पुनरावेदन अदालत धनकुटाको च.नं. ७११ मिति २०७०।८।१९ को पत्रद्वारा यस अदालतमा साधक सदरका लागि पेश हुन आई साधक दायरीमा दर्ता हुन आएको रहेछ ।

प्रस्तुत कर्तव्य ज्यान मुद्दामा पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट मिति २०६९।११।१५ मा भएको फैसला उपर प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाका नामको पुनरावेदन म्याद तामेल भएको मिति २०७०।३।१६ देखि २०७१।३।१९ सम्म निज प्रतिवादीको यस अदालतमा पुनरावेदन परेको देखिँदैन् भन्ने यस अदालत, पुनरावेदन दर्ता शाखाको जवाफ सहितको पत्र मिसिल सामेल रहेको छ ।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चठी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई आफ्नै घरमा सुती रहेको अवस्थामा मिति २०६९।४।१२ गते विहान ४:३० बजेको समयमा बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिक्राई निज मुना निरौलालाई कर्तव्य गरी मारेको हुँदा निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. को कसूरमा सोही महलको १३(१) नं. बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग मागदावी रहेकोमा तेहथुम जिल्ला

अदालतले अभियोग दावी बमोजिम प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई सर्वश्व सहित जन्म कैदको सजाय ठहर गरेकोमा साधक जाँचको क्रममा पुनरावेदन अदालत, धनकुटाले तेहथुम जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको मिति २०६९।११।१५ को फैसला साधक जाँचको लागि पुनरावेदन अदालत धनकुटाको पत्रद्वारा यस अदालतमा साधकको रोहमा दर्ता भई पेश हुन आएको रहेछ ।

अब प्रस्तुत मुद्दामा तेहथुम जिल्ला अदालतबाट प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई अभियोग मागदावी बमोजिम सर्वश्व सहित जन्म कैद हुने ठहर भएको फैसला साधक सदर हुने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसला मिले नमिलेको के रहेछ? सोही विषयमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा, प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नै श्रीमती मुना निरौलालाई बन्चरोको पासोले टाउकोमा हिकोई सोही चोटले घाइते भएको र उपचार गराउँदा गराउँदै निज मुना निरौलाको मृत्यु भएकोले प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग मागदावी रहेछ ।

मुना निरौलालाई मिति २०६९।४।१२ गते बिहान ४.३० बजेको समयमा आफ्नै घरको कोठामा सुती रहेको अवस्थामा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले बन्चरो टाउकोमा प्रहार गरी शक्त घाइते बनाएको र घाँइते मुना निरौलाको जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयमा उपचार हुन नसकी लाईफगार्ड अस्पताल विराटनगरमा उपचार गर्न लगिएको र उक्त अस्पतालमा उपचार गराउँदा गराउँदै मिति २०६९।४।१३ गते बिहान ८.३० बजेको समयमा घाइते मुना निरौलाको मृत्यु भएको हुँदा प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई कर्तव्य गरी ज्यान मारेको कसूरमा सजाय गरी पाउँ भनी जाहेरवाला खेमराज दाहालले मिति २०६९।४।१४ मा जिल्ला प्रहरी कार्यालय तेहथुममा प्रतिवादी उपर किटानी जाहेरी दिएको छ । मृतक मुना निरौलाको एकाघरको सासु एवं प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाको आमा जाहेरवाला धनकुमारी निरौलाले समेत सोही मितिमा एकै व्यहोरा मिलानको जाहेरी दिएको देखिन्छ ।

मुना निरौलालाई प्रतिवादीले बन्चरोको पासोले प्रहार गरी घाइते भएकी निज मुना निरौला सुत्ने कोठामा कपडाहरु यत्रतत्र छरिएको, भुईँमा रहेको परालको गुन्द्रीमा रगत जमेको, अन्य स्थानमा रगत लागेको भन्ने घटनास्थल मुचुल्का र प्रतिवादीले मुना निरौलालाई टाउकोमा प्रहार गर्दा प्रयोग गरेको काठको बिड भएको फलामको बन्चरोको बिड तथा फलामको भागमा रगत लागेको अवस्थामा फेला परेको भन्ने बरामदी मुचुल्का मिसिल सामेल रहेको छ । मृतक मुना निरौलाको लाशको बाँया गाला कन्चटसम्म १

इन्च गहिरो, ३ इन्च लम्बाई र $9\frac{1}{2}$ इन्च चौडाई काटेको घाउ रहेको भन्ने समेत व्यहोराको लाश जाँच मुचुल्का र Brain Hemorrhage मृत्युको कारण उल्लेख भएको मृतक मुना निरौलाको शव परीक्षण प्रतिवेदन मिसिल सामेल रहेको छ ।

प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नो श्रीमती मृतक मुना निरौलासँग घटना वारदात भन्दा पहिला पनि बेला बेलामा झै-झगडा हुने गरेको र आफूलाई गाउँका अन्य केटीहरूसँग लाग्ने गरेको भन्दै निज मुना निरौलाले झगडा गर्ने गरेकोले रीस उठी निजलाई मार्ने योजना बनाइ रहेको थिए । घटना भएको दिन विहान श्रीमती उठी कपडा मिलाउँदै गरेको देखी निजलाई मार्ने यहि नै उपयुक्त समय हो भन्ने ठानी पूर्व योजना अनुरूप ढोकाको कुनामा भएको बन्चरो टिपेर निजको नजिकै गई बायाँ कन्चटमा हिकीउँदा भुईँमा लडेपछि रगतपच्छे भएपछि निजलाई प्रहार गरेको बन्चरो ढोकाको कुनामा लुकाई भागेको हुँ । निजलाई मैले नै कर्तव्य गरी मारको हुँ । मुना निरौलालाई मार्नको लागि प्रहार गरेको बन्चरो मेरै घरको हो, हेरी चिनी सनाखत समेत गरी दिए भनी अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गरेको देखिन्छ । श्रीमती सुती रहेको अवस्थामा बन्चरो प्रहार गरेको नभई श्रीमती र आफ्नो बीचमा वादविवाद हुँदा हुँदैको अवस्थामा बन्चरोले हानेको र पहिला नै योजना बनाई मौका पारी मारेको भन्ने व्यहोरा बाहेक अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयान आफूले भने बमोजिमकै हो भनी प्रतिवादीले अदालत समक्ष बयान गरेको देखिन्छ ।

मौकामा घटना वारदात देखने जाहेरवाली धनकुमारी निरौलाले अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र गर्दा आफ्नो जाहेरी व्यहोरालाई समर्थन गर्दै घटना वारदात भएको दिन विहान बुहारी मुना ऐया मरे भनी कराएको आवाज सुनी छोरा बुहारी सुतेको कोठामा आई हेर्दा बुहारी मुना सुतेको खाटबाट भुईँमा उत्तानो परी लडी रहेकी र टाउकोमा ३।४ पटकसम्म बन्चरोको पासोले हिकीएको जस्तो चोट थियो । भुईँमा रगत धेरै बगेको र छेउमा पासोमा रगतै रगत भएको बन्चरो थियो । मलाई देखनासाथ निज प्रतिवादी सो ठाउँबाट भागी गए । मैले देख्दा मृतक बुहारीको अली अली धुकधुकी थियो । सो पछि गाउँलेहरू भेला भई मुना निरौलालाई उपचारका लागि अस्पताल लगिएकोमा २०६९।४।१३ गते बुहारी मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भन्ने व्यहोराको बकपत्र गरेको पाइन्छ । अर्का जाहेरवाला खेमराज दाहालले पनि अदालतमा उपस्थित भई आफ्नो जाहेरी व्यहोरालाई समर्थन गरी बकपत्र गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी घटना वारदातका दिन घटना भएको स्थान निज मुना निरौला सुत्ने कोठामा जाँदा मुना निरौला खुनमा डुबेकी थिइन । त्यसपछि मुना निरौलालाई उपचारको लागि लगिएकोमा

उपचारकै क्रममा निज मुना निरौलाको मृत्यु भएको हो भनी वस्तुस्थिती मुचुल्काका सोमनाथ निरौला महेश्वर निरौलाले बकपत्र गरेको पाइन्छ ।

प्रतिवादीले मौकामा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष कसूर अपराधमा साबित रही गरेको बयान एवं अदालतमा बयान गर्दा समेत आफूले बन्चरो प्रहार गरेको कारणबाट नै मुना निरौलाको मृत्यु भएको भनी कसूर आरोप स्वीकार गरी गरेको बयान, मौकामा घटनास्थलमा तत्काल उपस्थित जाहेरवाला धनकुमारी निरौलाले आफ्नै छोरा यी प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौला उपर दिएको किटानी जाहेरी, जाहेरवाली धनकुमारी निरौला समेतको बकपत्र, घटनास्थल मुचुल्का, वारदातमा प्रयोग भएको रगत लतपतिएको बन्चरो बरामद भएको वरामदी मुचुल्का, बन्चरो प्रहारबाट मृतकको बाँया कन्चटमा लागेको चोट विवरण सहितको लाश जाँच मुचुल्का र मृतक मुना निरौलाको शव परिक्षण प्रतिवेदन सहितका मिसिल संलग्न कागज प्रमाणबाट मुना निरौलाको मृत्यु प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाको कर्तव्यबाट भएको पुष्टी हुन आएको देखिन्छ ।

प्रतिवादी उपर मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. को कसूरमा सोही महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्म कैदको अभियोग माग दावी रहेको देखिन्छ । माथि विभिन्न प्रकरणमा गरिएको तथ्य र प्रमाणहरुको विश्लेषणबाट यी प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाको कर्तव्यबाट मुना निरौलाको हत्या भएको पुष्टी हुन आएको छ । प्रतिवादीले बन्चरो जस्तो जोखमी हतियारले शरीरको सम्बेदनशील अंग कन्चटमा प्रहार गरेको देखिन्छ । त्यसै गरी विहानको समयमा घरमा सुतीरहेको अवस्थामा प्रतिवादीले आफ्नै श्रीमतिलाइ निर्ममतापूर्वक जोखमी हतियार प्रहार गरेको तथ्य मिसिल संलग्न सबुद प्रमाणहरुबाट स्थापित हुन आएको देखिदा मिसिल संलग्न सबुद प्रमाणको विवेचना गरी तेहथुम जिल्ला अदालतले अभियोग मागदावी बमीजिम प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्म कैदको सजाय हुने ठहर गरेको फैसलालाई सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत धनकुटाको फैसला मनासीब नै देखियो ।

यी प्रतिवादीले अदालतमा बयान गर्दा पहिलादेखि परिवारले अपहेलित गरेका कारणले आफ्नो मानसिक अवस्था ठीक छैन भनी लेखाएको देखिन्छ । मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको १ नम्बर बमोजिमको सुविधा पाउन अभियुक्त मानसिक रुपमा असामान्य अवस्थाको भई ठीक र बेठीक छुट्टाउन नसक्ने वा आफ्नो वा अर्काको हित अहित छुट्टाउन नसक्ने गरी बौलाएको प्रमाणित हुनु पर्दछ । मानसिक सन्तुलन ठीक रहेको अवस्थामा गरेको अपराधिक कार्यको लागि दण्ड सजायको १ नं. आकर्षित हुन सक्तैन । कसूर वारदात स्थापित भएको अवस्थामा त्यस्तो वारदात हुँदाको समयमा

मानिसक रूपले असन्तुलित भइ गरेको वा कामको प्रकृति र परिणाम थाहा नपाउने अवस्था थियो भन्ने कुराको प्रमाणित गर्ने भार सो दावी लिने पक्षमा रहन्छ ।

यस सन्दर्भमा यस अदालतबाट पुनरावेदक सुर्दशन अर्याल र केशवराज आर्चायको जाहेरीले वादी नेपाल सरकार भएको कर्तव्य ज्यान मुद्दामा (ने.का.प. २०६५ अंक १० निर्णय नं. ८०२९ पृष्ठ १२७९) "मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको १ नं. बमोजिमको सजायबाट उन्मुक्ती पाउनका लागि घटना हुनु भन्दा अधिको अभियुक्तको मानसिक अवस्था, पूर्व आचरण र व्यवहार, असामान्य क्रियाकलाप, रोगबारे निदान र उपचार गराएको भए सोको तथ्यपूर्ण आधार र प्रमाण तथा घटना पश्चात निजको व्यवहार र आचरण, तत्सम्बन्धमा मानसिक रोग विशेषज्ञले निजको मानसिक अवस्था बारे पर्याप्त जाँच र अनुसन्धान गरी दिएका तथ्यपूर्ण एव वैज्ञानिक कारण सहितको प्रतिवेदन समेतलाई विचार गर्नु पर्ने हुन्छ" भनी व्याख्या भएको छ ।

यी प्रतिवादीले मौकामा आफ्नो मानसिक अवस्था ठीक नभएको भनी जिकीर लिई सोलाइ पुष्टी हुने तथ्यपरक ठोस सबुद प्रमाण एवं वैज्ञानिक आधार र कारण पेश गरी आफ्नो जिकीरलाई पुष्टी गरेको देखिदैन । यी प्रतिवादी अनुसन्धानका क्रममा पक्राउ भए पछि जिल्ला अस्पताल तेहथुमबाट गराइएको निजको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनमा "On clinical examination, I found him to be in sound physical and mental state of health". भन्ने उल्लेख भएको छ । प्रतिवादीको अनुसन्धानका क्रममा भएको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनबाट समेत प्रतिवादीको शारिरीक तथा मानसिक अवस्था सामान्य प्रकृतिको देखिएको छ । प्रतिवादीले आफ्नो श्रीमतीको चरित्र सम्बन्धमा शंका उठाई अगाडिदेखि नै झगडा गर्दै आएको र सोही रिसइवी साँध्न विहानको समयमा उठी श्रीमति मुना निरौला एकलै भएको अवस्थामा बन्चरो लिई निज सुतेको कोठामा गई कोही कसैले थाहा नपाउने र तत्काल अन्य व्यक्तिको उपस्थित हुन नसक्ने मौका पारी बन्चरो प्रहार गरेको देखिन्छ । प्रतिवादीले आफ्नै श्रीमतिलाई बन्चरो प्रहार गरेपछि पक्राउ पर्ने डरले वारदात स्थानबाट भागी गएको अवस्था छ । प्रतिवादीले पहिलादेखि परिवारले अपहेलित गरेका कारणले आफ्नो मानसिक अवस्था ठीक नभएको भन्ने जिकीरलाई समर्थन हुने गरी अन्य कोही कसैले लेखाइदिएको पनि पाइदैन । प्रतिवादीले पूर्ण सुझबुझका साथ योजनाबद्ध रूपमा संवेदनशील स्थान टाउको कन्चटमा बन्चरो जस्तो जोखमी हतियार प्रहार गरेको देखिदा प्रतिवादीको मानसिक अवस्था ठीक नभएको कारणले घटना भएको भन्ने देखिदैन ।

अतः माथि विभिन्न प्रकरणमा विवेचित आधार र प्रमाणहरूबाट प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलाले आफ्नो श्रीमती मुना निरौलालाई आफ्नै घर कोठामा सुति रहेको अवस्थामा बिहान ४.३० बजेको समयमा कोही कसैको उपस्थित हुन नसक्ने मौकामा बन्चरो

जस्तो जोखमी हतियारले निर्मम तरिकाले टाउको कन्चट जस्तो संवेदनशील स्थानमा प्रहार गरी हत्या गरेको अवस्था हुँदा निज प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्म कैद हुने ठहर्‍याएको तेहथुम जिल्ला अदालतको मिति २०६९।६।७ को फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत धनकुटाबाट मिति २०६९।११।१५ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा साधक सदर हुने ठहर्‍छ । फैसलाको जानकारी सम्बन्धित कारागार मार्फत प्रतिवादी टंकप्रसाद निरौलालाई दिनु । प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: भद्रकाली पोखरेल

कम्प्युटर गर्ने: रामशरण तिमिल्सिना

इति सम्बत् २०७१ साल आषाढ २० गते रोज ६ शुभम् ।